

Asia: VN/17978/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi toimeentulotuen tarpeellisen suuruisten asumismenojen määrästä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Perustoimeentulotuessa hyväksyttäviä asumismenojen kuntakohtaisia rajoja ehdotetaan nostettavaksi ensi vuodelle 2026. Perusteena ehdotukselle on toimeentulotuen saajien keskimääräisten asumismenojen nousu. Korotus kohdistuisi yhden hengen ruokakuntiin ehdotuksessa mainituissa kunnissa. Esimerkiksi pääkaupunkiseudun kunnissa tai muissa suuremmissa kaupungeissa ei ole tulossa korotusta.

Takuusäätiö kannattaa esitystä, mutta haluaa nostaa seuraavat havainnot esiin:

Viime vuosien aikana elinkustannukset ja asumisesta aiheutuvat menot ovat kasvaneet voimakkaasti ja nopeasti. Korotukset ovat heikentäneet erityisesti jo valmiiksi haavoittuvassa taloudellisessa tilanteessa olevien asemaa. Isoissa kaupungeissa vuokratason muutokset ovat vaihdelleet kaupunginosittain. Tilastolliset keskiarvot eivät kerro koko totuutta. Kohtuullisia asumismenoja olisi myös syytä tarkastella useammin kuin kerran vuodessa, jotta kuntakohtaiset rajat vastaisivat ajantasaisia asumismenotietoja.

Vuokra on kotitalouden suurin yksittäinen kulutussitoumus. Asumiseen liittyvät menot on pystyttävä maksamaan säännöllisesti kuukausittain sopimuksen mukaan omasta taloustilanteesta riippumatta. Edullisemman asunnon löytäminen oman talouden tasapainottamiseksi ei välttämättä ole nopea ratkaisu. Erityisesti jos taloutta rasittaa jo kertyneet vuokratästit, muut velat ja maksuhäiriöt, uuden asunnon löytäminen vaikeutuu entisestään.

Olisi myös otettava huomioon, mitä muuttaminen edullisempaan asuntoon voi käytännössä tarkoittaa. Se voi pidentää ja hankaloittaa työmatkaa ja kasvattaa sen kustannuksia. Osalla voi olla asunnon suhteen erityistarpeita eli uudenkin asunnon pitää olla riittävän saavutettava.

Takuusäätiön pienlainaa on haettu tänä vuonna viime vuotta useammin vuokravelkojen maksamiseen. Hakemuksissa korostuvat pienituloiset ja lähinnä etuuskien varassa olevat ihmiset, joilla asumiskustannus on käytettävissä oleviin tuloihin nähden suuri. Koska monella on muutakin velkaa ja maksuhäiriöitä, uuden edullisemman asunnon löytäminen ei ole helppoa. Monella

maksamattomat vuokrat ovat jo edenneet häätöuhkaan. Asunnottomien määrä on ARAn tekemän selvityksen mukaan pitkästä ajasta kääntynyt nousuun. Tätä kehitystä vastaan on tärkeää taistella. Asunnottomuus vaikeuttaa ihmisen elämää monin tavoin.

Takuusäätiön näkemyksen mukaan vuokranormien tarkastelussa on huomioitava todellinen vuokrataso keskiarvojen sijaan. Vuokratasoa on syytä tarkastella tarvittaessa ja vähintään esimerkiksi puolivuositain. Huomioon on myös otettava kohtuuhintaisten asuntojen saatavuus paikkakunnalla ja erityisesti toimeentulotuen saajan tosiasialliset mahdollisuudet saada kohtuuhintainen asunto. Jos asumiseen on käytettävä aiempaa useammin toimeentulotuen perusosaa, se niukentaa entisestään muihin elinkustannuksiin käytettävissä olevaa rahamäärää. Tästä puolestaan voi aiheutua sekä velkaantumista että asunnottomuutta, jos taloudellinen ahdinko johtaa vuokranmaksusta tinkimiseen. Tapahtumien ketju voi johtaa myös syrjäytymiseen, millä on negatiivisia vaikutuksia niin yksilöön kuin lopulta koko yhteiskuntaankin.

Backman-Grönqvist Minna
Takuusäätiö sr.